

Tuinstad-Staalwijk in de 2^e wereldoorlog

uit:

Gids voor Leiden in de Tweede Wereldoorlog / Alphons Siebelt. – Leiden, Gingko, 2011.

Bloemistenlaan 47

Bernardus Rutgers sneuvelde als militair op 10 mei 1940 bij vliegveld Ypenburg.

Bloemistenlaan 49

Hendricus Dieben (11 december 1944). Slachtoffer van het bombardement op die dag.

Dahliastraat 9

Jannetje van Arkel (11 december 1944). Slachtoffer van het bombardement op 11 december 1944.

Dahliastraat 25

Zie Lammenschansweg, Hoekhuis Dahliastraat 25.

Drie Octoberstraat 19A

Cees Zandbergen, graanhandelaar. Begin 1943 vond hier de oprichtingsvergadering plaats van de Leidse afdeling van de Landelijke Organisatie voor hulp aan onderduikers (LO). Zandbergen werd leider van het district Leiden tot de Sipo/SD zijn huis overviel op 24 juli 1944. Zandbergen ontkwam via het dak en dook onder.

Drie Octoberstraat 45A

Hendrik Ribbers sneuvelde als militair op 11 mei op de Grebbeberg.

Herenstraat 1

E. Th. Aniba, caféhouder.

Gijzelaar in seminarie Beekvliet te St. Michielsgestel van 4 januari 1944 tot 24 juli 1944 in verband met de aanslag op de directeur van het GAB.

Een tegeltableau aangeboden door voormalige krijgsgevangenen militairen aan de Bond van Oud-onderofficieren dat in het café in 1968 een plaats kreeg is waarschijnlijk in de 80-er jaren verwijderd.

Herenstraat 7

Cornelis Arnoldus (Paderborn 3 maart 1945), bankwerker. Geen verdere gegevens bekend.

Herenstraat 43B

J.J. Verberg, slager.

Gijzelaar in Kamp Vught van 4 januari 1944 tot 22 juli 1944 in verband met de aanslag op de directeur van het GAB.

Herenstraat 45 (hoek Drie Octoberstraat) Wijkgebouw Staalwijk.

In mei en juni 1940 werden hier vluchtelingen uit Rotterdam ondergebracht. Vanaf 21 januari 1941 was er een uitreikpost van de Centrale Keuken gehuisvest.

Herenstraat 64

Kleuterschool (voormalige openbare school en Christelijke Fröbelschool).

Vanaf januari 1941 tot medio december 1944 uitdeelpost van de Centrale Keuken.

Herenstraat 100

De Nederlandse bewoonster was zeer Duitsgezind. Zij hing op de verjaardag van Hitler een hakenkruisvlag uit het raam. De kinderen zaten op de Duitse school of waren in Duitse dienst.

Herenstraat 106A

Juriaan Rijkens (Meppen Viersen 26 maart 1945). Geen verdere gegevens bekend.

Hyacinthenstraat 18

Gebouw van de Woningbouwvereniging De Tuinstadswijk, van begin 1941 tot juli 1941 in gebruik als uitreikpost van distributiebescheiden.

Kastanjekade 27

L. van der Meide. Stencilpost van 'Het Dagelijks Nieuws'.

Lammenschansweg 7 (destijds 4)

Boven de Zuider Apotheek. Piet Foeken was leraar aan de Christelijke HBS. Het echtpaar had regelmatig Joodse onderduikers.

Lammenschansweg 15 (destijds 9)

De gereformeerde Zuiderkerk, werd in 1986 afgebroken om plaats te maken voor een gezondheidscentrum. In de consistoriekamer vond regelmatig overleg plaats van de LO. Dominees J. Weggemans en R.C. Harder waren nauw betrokken bij de oprichting van de Leidse LO.

Lammenschansweg 19 (destijds 11)

Huisarts Hans Flu werd op 4 januari 1944 vermoord in Oegstgeest. Hij was één van de drie slachtoffers van de Silbertanne-moorden, die werden gepleegd als represaille voor de aanslag op de directeur van het GAB. Dood geschoten op de Endergeesterstraatweg.

Lammenschansweg 41 (destijds 23)

Eliazar B. de Metz (Sobibor 16 juli 1943). Apotheker van de Zuider Apotheek. Eind 1941 was hij 'uittredend apotheker'.

Lammenschansweg 127 (destijds 67)

Consultatiebureau van de Neo-Malthusiaanse Bond (voorbehoedsmiddelen en advies over gezinsplanning), in 1941 door de politie gesloten.

Lammenschansweg 129 (destijds 68). Hoekhuis Dahliastraat 25.

Huis van D.H. van Leeuwen waar in 1944 een geheime zender was geplaatst, die bemand werd door onderduiker/geheimagent jonkheer Robert de Brauw. De zender werd uitgepeild door de Duitsers. De Brauw werd gearresteerd, van Leeuwen ontsnapte. Als represaille werd het huis op 19 oktober 1944 opgeblazen. (Zie verhaal van Bob van Meijgaarden).

Leuvenstraat 1

(gesloopt) Op 2 maart 1944 arresteerde rechercheur Biesheuvel van de Leidse Documentatiedienst twee ondergedoken Joodse vrouwen uit Amsterdam.

Magdalena Moonsstraat 36

Izak Hamburger overleed op 31 augustus 1943 ergens in Europa en Elza Hamburger-Placzek op 8 oktober 1942 in Auschwitz. Ook woonde Philip van Gelderen van de Zoeterwoudsesingel 54 er een tijdje.

Magdalena Moonsstraat 63

Nico Olivier sr., communist, dirigent van zangkoor Morgenrood. Hij werd op 22 juni 1941 gearresteerd en overleed op 31 mei 1945 in Bergen-Belsen.

Zoon Nico trad toe tot de RVV en was één van de plegers van de aanslag op de directeur van het GAB op 3 januari 1944.

Pieter de la Courstraat 41

Antonius Vuurpijl sneuvelde als militair op 10 mei 1940 in Klundert.

Pieter de la Courstraat 51

Gemeentambtenaar Cor van Wijk werkte op de afdeling Bevolking als assistent bij de uitgifte van persoonsbewijzen. Vanaf april 1944 heeft hij ruim 400 valse persoonsbewijzen uitgereikt, vaak voor ondergedoken Joden.

Pioenhof 8

Cees Pena, gemeenteraadslid voor de SDAP. Werd eind 1944 commandant van de RVV-sectie in de BS. Wethouder van 1962-1970.

Resedastraat 2

J.J. van Stralen, wethouder SDAP. Wethouders moesten aanblijven. Hij bleef in functie tot de zomer van 1944.

Resedastraat 8

Willem van Rooijen (Neuengamme 24 januari 1945), meteropnemer. Geen verdere gegevens bekend.

Schelpenkade 38

Dominee J. Weggemans was in 1943 één van de grondleggers van de Leidse LO.

Schelpenkade 40

Christiaan de Jong, leraar wiskunde en conrector van het Stedelijk Gymnasium.

Hij was één van de drie slachtoffers van de Silbertanne-moorden, die werden gepleegd als represaille voor de aanslag op de directeur van het GAB.

Doodgeschoten voor Rapenburg 8.

Schelpenkade 45

Arie en Nel de Koning-Rietveld. Onderduikadres voor Joden (onder andere Leesha Bornstein, alias Lies Bos).

Seringenstraat 2

Andries Sira (Wobbelin 11 april 1945), loodgieter. Geen verdere gegevens bekend.

Seringenstraat 15

Nicolaas de Vrind (Münster 10 oktober 1943), wolpluizer/bouwvakker. Geen verdere gegevens bekend.

Seringenstraat 2

Petrus Bekooij (Oost-Europa januari 1944), dekenruwer. Geen verdere gegevens bekend.

Staalwijkstraat 39

Agent J. Huisman. Doodgeschoten op 1 december 1944 op de Volmolengracht tijdens onderzoek naar een inbraak bij de Fa. Krantz. De inbrekers waren leden van de BS op zoek naar stof voor uniformen.

Stadhouderslaan 7

Gé Philipsen, werkte bij het gemeentelijk Evacuatiebureau, belast met huisvesting van mensen die noodgedwongen moesten verhuizen uit andere gemeenten. Philipsen hield bij in welke huizen onderduikers zaten en hield die huizen vrij van inwoning. Na de slag om Arnhem konden veel onderduikers als evacu e uit Arnhem worden ingeschreven.

Valdezstraat 6A

Adriaan van der Ven (Durach 16 september 1944), studerend voor het diploma Indisch ambtenaar. Geen verdere gegevens bekend.

Zoeterwoudsesingel 3

H. de Vries-Vleeschhouwer (Sobibor 26 maart 1943)

Machiel de Vries (Auschwitz 30 september 1942)

Max de Vries (Midden Europa 30 april 1943).

Zoeterwoudsesingel 10

Betje Hangjas-Piller (Sobibor 20 maart 1943)

Jacob Blitz (Sobibor 15 maart 1943), muzikleraar

Hanna Blitz-Hangjas (Sobibor 15 maart 1943), eigenaresse damesmodezaak

Alice Blitz (Sobibor 26 maart 1943)

Elisabeth Jeanette Hangjas (Monowitz 12 oktober 1942).